

Συλλογή της Νομολογίας

Συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-422/19 και C-423/19

Johannes Dietrich
και
Norbert Häring
κατά
Hessischer Rundfunk

(αιτήσεις του Bundesverwaltungsgericht για την έκδοση προδικαστικής απόφασης)

Απόφαση του Δικαστηρίου (τμήμα μείζονος συνθέσεως) της 26ης Ιανουαρίου 2021

«Προδικαστική παραπομπή – Οικονομική και νομισματική πολιτική – Άρθρο 2, παράγραφος 1, και άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ', ΣΛΕΕ – Νομισματική πολιτική – Αποκλειστική αρμοδιότητα της Ένωσης – Άρθρο 128, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ – Πρωτόκολλο (αριθ. 4) για το καταστατικό του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας – Άρθρο 16, πρώτο εδάφιο – Έννοια του “νομίμου χρήματος” – Αποτελέσματα – Υποχρέωση αποδοχής τραπεζογραμματίων σε ευρώ – Κανονισμός (ΕΚ) 974/98 – Δυνατότητα των κρατών μελών να προβλέπουν περιορισμούς στις πληρωμές με χαρτονομίσματα και κέρματα σε ευρώ – Προϋποθέσεις – Περιφερειακή κανονιστική ρύθμιση η οποία αποκλείει την καταβολή μετρητών για την πληρωμή ραδιοτηλεοπτικού τέλους σε περιφερειακό ραδιοτηλεοπτικό οργανισμό δημοσίου δικαίου»

1. *Οικονομική και νομισματική πολιτική – Νομισματική πολιτική – Αποκλειστική αρμοδιότητα της Ένωσης – Ιδιότητα νομίμου χρήματος των χαρτονομισμάτων και κερμάτων σε ευρώ – Υποχρέωση αποδοχής των τραπεζογραμματίων σε ευρώ – Περιεχόμενο – Δυνατότητα των κρατών μελών να προβλέπουν περιορισμούς στις πληρωμές με χαρτονομίσματα και κέρματα σε ευρώ – Επιτρέπεται – Προϋποθέσεις (Άρθρα 2 § 1, 3 § 1, στοιχείο γ', 119, 127 § 2, 128 §§ 1 και 2, 133 και 282 § 2 ΣΛΕΕ· πρωτόκολλο για το καταστατικό του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, άρθρο 16, εδ. 1, τρίτη περίοδος)*

(βλ. σκέψεις 34, 38-40, 44-58, διατακτ. 1)

2. *Οικονομική και νομισματική πολιτική – Νομισματική πολιτική – Αποκλειστική αρμοδιότητα της Ένωσης – Ιδιότητα νομίμου χρήματος των χαρτονομισμάτων και κερμάτων σε ευρώ – Περιφερειακή κανονιστική ρύθμιση η οποία αποκλείει την καταβολή μετρητών για την πληρωμή ραδιοτηλεοπτικού τέλους σε περιφερειακό ραδιοτηλεοπτικό οργανισμό δημοσίου δικαίου – Επιτρέπεται – Προϋποθέσεις – Επαλήθευση από το εθνικό δικαστήριο (Άρθρο 128 § 1, τρίτη περίοδος, ΣΛΕΕ· πρωτόκολλο για το καταστατικό του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, άρθρο 16, εδ. 1, τρίτη περίοδος· κανονισμός 974/98 του Συμβουλίου, άρθρο 10, δεύτερη περίοδος)*

Σύνοψη

Ένα κράτος μέλος της ζώνης του ευρώ μπορεί να υποχρεώσει τη δημόσια διοίκησή του να δέχεται πληρωμές σε μετρητά, αλλά μπορεί επίσης να περιορίζει αυτή τη δυνατότητα πληρωμής για λόγους δημοσίου συμφέροντος

Ένας τέτοιος περιορισμός μπορεί, μεταξύ άλλων, να δικαιολογείται όταν η πληρωμή σε μετρητά είναι δυνατόν να συνεπάγεται υπέρμετρο κόστος για τη Διοίκηση λόγω του πολύ μεγάλου αριθμού των οφειλετών

Δύο Γερμανοί πολίτες, υπόχρεοι στην καταβολή του ραδιοτηλεοπτικού τέλους στο ομόσπονδο κράτος της Έσσης (Γερμανία), πρότειναν στην Hessischer Rundfunk (ραδιοτηλεοπτικό οργανισμό της Έσσης) να καταβάλουν σε μετρητά το τέλος αυτό. Η Hessischer Rundfunk, επικαλούμενη το καταστατικό της για τη διαδικασία εκτέλεσης πληρωμών των ραδιοτηλεοπτικών τελών, το οποίο αποκλείει κάθε δυνατότητα πληρωμής του εν λόγω τέλους σε μετρητά¹, απέρριψε την πρότασή τους και τους απέστειλε ειδοποιήσεις πληρωμής.

Οι δύο Γερμανοί πολίτες άσκησαν προσφυγές ακυρώσεως κατά των εν λόγω ειδοποιήσεων πληρωμής και η διαφορά υποβλήθηκε εν τέλει στην κρίση του Bundesverwaltungsgericht (Ομοσπονδιακού Διοικητικού Δικαστηρίου, Γερμανία). Το δικαστήριο αυτό επισήμανε ότι ο αποκλεισμός της δυνατότητας καταβολής του ραδιοτηλεοπτικού τέλους μέσω τραπεζογραμματίων σε ευρώ, ο οποίος προβλέπεται στο καταστατικό της Hessischer Rundfunk για τη διαδικασία εκτέλεσης πληρωμών, αντιβαίνει σε υπέρτερης τυπικής ισχύος διάταξη του ομοσπονδιακού δικαίου, κατά την οποία τα τραπεζογραμμάτια σε ευρώ αποτελούν νόμιμο μέσο πληρωμής χωρίς περιορισμούς².

Ωστόσο, το Bundesverwaltungsgericht (Ομοσπονδιακό Διοικητικό Δικαστήριο), διερωτώμενο αν η διάταξη αυτή του ομοσπονδιακού δικαίου συνάδει με την αποκλειστική αρμοδιότητα που διαθέτει η Ένωση στον τομέα της νομισματικής πολιτικής για τα κράτη μέλη με νόμισμα το ευρώ, υπέβαλε αίτηση προδικαστικής αποφάσεως στο Δικαστήριο. Το δικαστήριο αυτό ζήτησε επίσης να διευκρινιστεί αν η ιδιότητα των τραπεζογραμματίων σε ευρώ ως νομίμου χρήματος συνεπάγεται ότι απαγορεύεται στους δημόσιους φορείς των κρατών μελών να αποκλείουν τη δυνατότητα εκπλήρωσης σε μετρητά μιας χρηματικής υποχρέωσης που επιβάλλεται από δημόσια αρχή, όπως ισχύει για την πληρωμή του ραδιοτηλεοπτικού τέλους στο ομόσπονδο κράτος της Έσσης.

Το τμήμα μείζονος συνθέσεως του Δικαστηρίου αποφαινεται ότι κράτος μέλος με νόμισμα το ευρώ μπορεί, στο πλαίσιο της οργάνωσης της δημόσιας διοίκησής του, να λαμβάνει μέτρο το οποίο υποχρεώνει τη διοίκηση αυτή να δέχεται πληρωμές σε μετρητά ή να εισάγει, για λόγο δημοσίου συμφέροντος και υπό ορισμένες προϋποθέσεις, παρέκκλιση από την υποχρέωση αυτή.

¹ Άρθρο 10, παράγραφος 2, του Satzung des Hessischen Rundfunks über das Verfahren zur Leistung der Rundfunkbeiträge (καταστατικό της δημόσιας ραδιοτηλεόρασης της Έσσης για τη διαδικασία εκτέλεσης πληρωμών των ραδιοτηλεοπτικών τελών), της 5ης Δεκεμβρίου 2012.

² Άρθρο 14, παράγραφος 1, δεύτερη περίοδος, του Gesetz über die Deutsche Bundesbank (νόμου για τη γερμανική κεντρική τράπεζα), όπως δημοσιεύθηκε στις 22 Οκτωβρίου 1992 (BGBl. 1992 I, σ. 1782), όπως τροποποιήθηκε με τον νόμο της 4ης Ιουλίου 2013 (BGBl. 2013 I, σ. 1981).

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

Σε πρώτο στάδιο, το Δικαστήριο ερμηνεύει την έννοια της «νομισματικής πολιτικής» στον τομέα της οποίας η Ένωση έχει αποκλειστική αρμοδιότητα για τα κράτη μέλη με νόμισμα το ευρώ³.

Κατ' αρχάς, το Δικαστήριο διευκρινίζει ότι η έννοια αυτή δεν περιορίζεται στην επιχειρησιακή εφαρμογή της, αλλά ενέχει και μια κανονιστική διάσταση, που αποσκοπεί στη διασφάλιση του καθεστώτος του ευρώ ως ενιαίου νομίσματος. Εν συνεχεία, επισημαίνει ότι η αναγνώριση της ιδιότητας του «νομίμου χρήματος» μόνο στα τραπεζογραμμάτια σε ευρώ που εκδίδουν η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και οι εθνικές κεντρικές τράπεζες⁴ απηχεί τον επίσημο χαρακτήρα που έχουν τα εν λόγω χαρτονομίσματα στη ζώνη του ευρώ, αποκλείοντας τη δυνατότητα να έχουν και άλλα χαρτονομίσματα τέτοιο χαρακτήρα. Συναφώς, προσθέτει ότι η έννοια του «νομίμου χρήματος» που χρησιμοποιείται για τον χαρακτηρισμό ενός μέσου πληρωμής εκφραζόμενου σε συγκεκριμένη νομισματική μονάδα σημαίνει ότι κατά κανόνα δεν επιτρέπεται η μη αποδοχή του εν λόγω μέσου πληρωμής για την εξόφληση οφειλής εκφραζόμενης στην ίδια νομισματική μονάδα. Τέλος, υπογραμμίζει ότι το γεγονός ότι ο νομοθέτης της Ένωσης μπορεί να θεσπίζει τα αναγκαία μέτρα για τη χρήση του ευρώ ως ενιαίου νομίσματος⁵ απηχεί την απαίτηση καθιέρωσης ενιαίων αρχών για όλα τα κράτη μέλη με νόμισμα το ευρώ και συμβάλλει στην επιδίωξη του κύριου σκοπού της νομισματικής πολιτικής της Ένωσης που συνίσταται στη διατήρηση της σταθερότητας των τιμών.

Κατά συνέπεια, το Δικαστήριο κρίνει ότι μόνον η Ένωση είναι αρμόδια να διευκρινίσει την ιδιότητα του νομίμου χρήματος που αναγνωρίζεται στα τραπεζογραμμάτια σε ευρώ. Συναφώς, υπενθυμίζει ότι, όταν απονέμεται αποκλειστική αρμοδιότητα στην Ένωση, τα κράτη μέλη δεν μπορούν να θεσπίζουν ή να διατηρούν σε ισχύ διάταξη εμπόπτουσα στην αρμοδιότητα αυτή, ακόμη και στην περίπτωση που η Ένωση δεν έχει ασκήσει την αποκλειστική αρμοδιότητά της.

Τούτου δοθέντος, το Δικαστήριο επισημαίνει ότι, προκειμένου να κατοχυρωθεί η ιδιότητα των τραπεζογραμμάτων σε ευρώ ως νομίμου χρήματος ή να διαφυλαχθεί η πρακτική αποτελεσματικότητα της ιδιότητας αυτής, δεν είναι αναγκαίο να επιβληθεί απόλυτη υποχρέωση αποδοχής των τραπεζογραμμάτων αυτών ως μέσου πληρωμής. Επιπλέον, δεν είναι αναγκαίο ούτε να προβλεφθούν από την Ένωση κατά τρόπο εξαντλητικό και ομοιόμορφο οι εξαιρέσεις από αυτή την κατ' αρχήν υποχρέωση, εφόσον είναι δυνατόν, κατά γενικό κανόνα, οι πληρωμές να πραγματοποιούνται σε μετρητά.

Κατά συνέπεια, το Δικαστήριο καταλήγει στο συμπέρασμα ότι τα κράτη μέλη με νόμισμα το ευρώ είναι αρμόδια να ρυθμίζουν τον τρόπο εκπλήρωσης των υποχρεώσεων πληρωμής, εφόσον είναι δυνατόν, κατά κανόνα, οι πληρωμές να πραγματοποιούνται σε μετρητά στο νόμισμα αυτό. Επομένως, ένα κράτος μέλος μπορεί να λάβει μέτρο το οποίο υποχρεώνει τη δημόσια διοίκησή του να δέχεται πληρωμές σε μετρητά στο νόμισμα αυτό.

³ Δυνάμει του άρθρου 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ', ΣΛΕΕ, δεδομένου ότι, κατά το άρθρο 2, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, μόνον η Ένωση μπορεί να νομοθετεί και να εκδίδει νομικά δεσμευτικές πράξεις στον τομέα αυτό.

⁴ Η ιδιότητα των τραπεζογραμμάτων σε ευρώ ως νομίμου χρήματος κατοχυρώνεται στο άρθρο 128, παράγραφος 1, τρίτη περίοδος, ΣΛΕΕ, στο άρθρο 16, πρώτο εδάφιο, τρίτη περίοδος, του Πρωτοκόλλου (αριθ. 4) για το Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών και την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΕ 2016, C 202, σ. 230), καθώς και στο άρθρο 10, δεύτερη περίοδος, του κανονισμού (ΕΚ) 974/98 του Συμβουλίου, της 3ης Μαΐου 1998, για την εισαγωγή του ευρώ (ΕΕ 1998, L 139, σ. 1).

⁵ Άρθρο 133 ΣΛΕΕ.

Σε δεύτερο στάδιο, το Δικαστήριο επισημαίνει ότι η ιδιότητα των τραπεζογραμματίων και των κερμάτων σε ευρώ ως νομίμου χρήματος συνεπάγεται, κατ' αρχήν, την υποχρέωση αποδοχής τους. Εντούτοις, διευκρινίζει ότι τα κράτη μέλη μπορούν, κατ' αρχήν, να περιορίζουν την υποχρέωση αυτή για λόγους δημοσίου συμφέροντος, υπό την προϋπόθεση ότι οι περιορισμοί αυτοί είναι ανάλογοι προς τον επιδιωκόμενο σκοπό δημοσίου συμφέροντος, πράγμα που συνεπάγεται, μεταξύ άλλων, ότι υπάρχουν και άλλα διαθέσιμα νόμιμα μέσα εξόφλησης χρηματικών οφειλών.

Συναφώς, το Δικαστήριο επισημαίνει ότι είναι προς το δημόσιο συμφέρον το να υπάρχει δυνατότητα εξόφλησης των χρηματικών οφειλών προς τις δημόσιες αρχές κατά τρόπον ώστε να μην επιβαρύνονται οι αρχές αυτές με υπέρμετρο κόστος το οποίο θα τις εμπόδιζε να εξασφαλίσουν τις παρεχόμενες υπηρεσίες με χαμηλότερο κόστος. Επομένως, ο λόγος δημοσίου συμφέροντος που αντλείται από την ανάγκη να διασφαλιστεί η εκπλήρωση μιας υποχρέωσης πληρωμής επιβαλλόμενης από τις δημόσιες αρχές είναι ικανός να δικαιολογήσει περιορισμό των πληρωμών σε μετρητά, ιδίως όταν είναι πολύ μεγάλος ο αριθμός των οφειλετών από τους οποίους πρέπει να εισπραχθεί η απαίτηση.

Εντούτοις, στο Bundesverwaltungsgericht (Ομοσπονδιακό Διοικητικό Δικαστήριο) απόκειται να εξακριβώσει αν ένας τέτοιος περιορισμός είναι ανάλογος προς τον σκοπό αποτελεσματικής είσπραξης του ραδιοτηλεοπτικού τέλους, λαμβανομένου ιδίως υπόψη του γεγονότος ότι ενδέχεται να μην έχουν όλοι οι υπόχρεοι καταβολής του τέλους αυτού εύκολη πρόσβαση στα εναλλακτικά νόμιμα μέσα πληρωμής του.